

**“ZAMONAVIY FAN VA TALIM-TARBIYA:
MUAMMO, YECHIM, NATIJA”
ilmiy-amaliy onlayn konferensiya materiallari
(2020 yil 27 oktyabr)**

2020

**“ZAMONAVIY FAN VA TALIM-
TARBIYA: MUAMMO, YECHIM,
NATIJA” ilmiy-amaliy onlayn
konferensiya materiallari
2020. № 1.**

Tahririyat raisi: Akramova G.R.

Tahririyat raisi o‘rinbosari: Maxmudova D.B..

Tahririyat a‘zolari:

«FAN VA TA’LIM»
MChJ nashriyoti
Buxoro sh.DXM
tomomnidan 2020 yil 7
sentyabrda 888703-son
reestr raqami bilan
ro‘yxatga olingan

Akramova G.R. (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, BuxDU), Tilavova M.M. (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, BuxDU), Ro‘ziyeva M.Yo. (Filologiya fanlari bo‘yicha PhD., dotsent. BuxDU), Tosheva N.T. (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. BuxDU), Karimova G.Q. (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. TSHPXQTMOI) Aminova F.X. (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, Navoi DPI), Maxmudova D.B (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. Chirchiq DPI), Samarova Sh.R (psixologiya fanlari nomzodi, dotsent. Chirchiq DPI), Narziyeva M. (Buxoro VPXQTMOI katta o‘qituvchisi), Davronov I.E. (BuxDU katta o‘qituvchisi), Akramova S.R. (BuxDU), Luqmonova S.G. (BuxDU)

Tarqatish hududi:
<http://interscience.uz/>
onlayn.

Boltayeva A. MATEMATIKA DARSLARIDA INNOVATSION USULLARDAN FOYDALANISH (BOSHLANG'ICH SINFLAR)	88
Obloqulova G., Obloqulova S. O'QUVCHILARNI IJODIY FAOLIYATGA SINFDAN TASHQARI MASHG'ULOTLAR ORQALI YO'NALTIRISH METODLARI	90
Eshova F., Zebo S. BOSHLANG'ICH SINFLAR SAVOD O'RGATISH DAVRIDA O'QUVCHILARNI O'QISH VA YOZISHGA O'RGATISH MASALALARI	91
Ortiqova S., Sharipova N. BOSHLANG'ICH TA'LIMDA YANGICHA YONDASHUV	95
Nasimova G. TIL VA NUTQ JARAYONIDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	97
Fatullayeva L. BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QISH DARSLARIDA O'QUVCHILAR NUTQINI O'STIRISH.....	99
Tohirova O. Sh. BOSHLANG'ICH SINFLARDA MODULLI O'QITISH TEXNOLOGIYASI	100
Saydig'aniyeva D. BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINI IJODIY FIKRLASHGA O'RGATISH.....	102
MAKTABGACHA TA'LIM	105
Tashbayev N. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM SIFATINI TA'MINLASH VA MONITORING.....	105
Narimbayeva L. MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK JARAYONLARNING SAMARADORLIGINI TA'MINLASH	108
Narimbayeva L. MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK JARAYON SAMARADORLIGINI BOG'CHA VA OILA HAMKORLIGI	109
Sadullayeva M. BOLA NEGA QO'RQADI?	110
Dosbekova G. RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLARDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDAGI ILG'OR TAJRIBALAR TAHLILI	111
Abdullayeva M. BO'LAJAK TARBIYACHILARNING QOBILIYATINI RIVOJLANTIRUVCHI ASOSIY OMIL	112
Xamzayeva G. MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA PEDAGOGIK O'YINLARNI AMALGA OSHIRISH METODLARI VA TEXNOLOGIYALARI.....	114
Ixxomova M.Z., Berkinova Ch.I., Xamrayeva E. BO'LAJAK PEDAGOG TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPITENTLIGINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI.....	116
Д.Ш.Мирзаева, Д.Рахматова «ИННОВАЦИИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ»	117
Д.Ш.Мирзаева, З.Кенжаева. ПОЛЬЗА ПОДВИЖНЫХ ИГР ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	119
G.Kushakova, D.Raxmonova MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI AQLIY TARBIYALASH	121
Matmuradov A. MATEMATIKA FANI O'QITUVCHILARINING DARSLARNI LOYIHALASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	123
PSIXOLOGIYA FANLARI	125
Sayyora M. OILADA SOG'LOM TURMUSH TARZI MUHITI – SOG'LOM KELAJAKDIR	125
FILOLOGIYA FANLARI.....	126
Qazaqova S. TIL -MILLAT KO'ZGUSI.....	126
Adilova N. SPEAKING IS ESSENTIAL PHENOMENON IN ENGLISH LANGUAGE.....	127
Kiyasova R. XALQARO BAHOLASH DASTURLARI ONA TILI DARSLARIDA	128

MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK JARAYONLARNING SAMARADORLIGINI TA'MINLASH

Narimbayeva Lola Kuzibayevna

TVChDPI "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim" fakulteti Maktabgacha ta'lim kafedrasida o'qituvchisi

Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda kasbiy rivojlanishni ta'minlash, ularni pedagogik jarayonlarni samarali boshqarishga o'rgatish uchun mustaqil bilim olish ko'nikmalarini mustahkamlashga erishish lozim.

Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayonlarning samaradorligini ta'minlashga intilish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim sohasidagi islohotlarning samaradorligini ta'minlashda pedagog-tarbiyachilarning kasbiy mahorati, boshqaruvchilik salohiyati alohida ahamiyatga ega. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarga g'oyaviy-siyosiy bilimlarni taqdim etish jarayonida kasbiy kompetensiyalarning shakllanishiga erishish talab qilinmoqda. Maktabgacha ta'limni rivojlantirish bilan bog'liq talab va ehtiyojlar asosida mahoratli pedagog-tarbiyachilarni tayyorlash ularda kasbiy qiziqish, ehtiyoj va layoqatlarni shakllantirish orqali amalga oshadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida pedagogik jarayonlarni innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llagan holda tashkil etish zarurligi maktabgacha ta'lim sohasida qabul qilinayotgan huquqiy-me'yoriy asoslarda o'zining aniq ifodasini topgan. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarni kasbiy-ma'naviy jihatdan tayyorlash uchun oliy pedagogik ta'lim jarayonida ma'ruzalar, amaliy hamda laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish, ular mazmunini yangi yondashuvlar asosida boyitish, shuningdek, pedagogik amaliyot, ma'naviyat kunlari va soatlarini takomillashgan dasturlar yordamida tashkil etish taqozo qilinmoqda.

Maktabgacha ta'lim samaradorligini ta'minlashda pedagog-tarbiyachilardan har tomonlama chuqur pedagogik-psixologik tayyorgarlik, har bir tarbiyalanuvchining o'ziga xos jihatlari haqida aniq ma'lumotga ega bo'lish talab etiladi.

Bo'lajak pedagog-tarbiyachi kasbiy mahorati bolalarni jadal rivojlantirish, maktab ta'limiga samarali tayyorlash imkonini beradi. Pedagog-tarbiyachilarning faoliyatini pedagogik, psixologik, tashkiliy-metodik jihatdan o'rganish natijalari shuni ko'rsatdiki, tarbiyalanuvchilarning o'quv faoliyati samaradorligini oshirishda pedagog-tarbiyachining shaxsiy sifatlari va uning kasbiy tayyorgarligi katta ahamiyat kasb etadi. Shunga ko'ra, pedagog-tarbiyachining kasbiy mahoratga ega bo'lishi, bilimdonligi va kreativligi tarbiyalanuvchilarda ongli faollik hamda mustaqillikni tarkib toptirishning asosiy omili hisoblanadi.

Pedagogik amaliyot davrida bo'lajak pedagog-tarbiyachining maktabgacha ta'lim tashkilotida amalga oshiradigan ishlari ularda kasbiy mahoratni shakllantirishdani muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik amaliyot davrida bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda o'z kasbiga moyillik, pedagogik faoliyatga ijodiy yondashish, o'zi egallagan zamonaviy bilimlarni amaliy tajribasida qo'llash, rahbarlik ko'nikmalarini egallash, tarbiyalanuvchi shaxsini pedagogik-psixologik jihatdan o'rganish, tahlil qilish, madaniy-ommaviy tadbirlarni tashkil etish metodlarini o'zlashtirish kabi ko'nikmalar faollashadi hamda mustahkamlanadi. Bularning barchasi talabalarni tarbiyachilik faoliyatiga tayyorlaydi. Shu bilan bir qatorda bo'lajak pedagog-tarbiyachilar o'z kasbiy faoliyatlari davomida amal qiladigan bir qator qoidalarni ham o'zlashtirishlari kerak. Ular:

- tarbiyalanuvchilarda ongli intizomni tarkib toptirish;
- bolalarga nisbatan adolatli munosabatda bo'lish;
- guruhdagi faol tarbiyalanuvchilarni qo'llab-quvvatlash va ularga yordam ko'rsatish;
- tarbiyalanuvchilarning mustaqil faoliyatlarini munosib rag'batlantirish;
- tarbiyalanuvchilar bilan topshiriqlar ustida tizimli ishlash va bu jarayonda ularni faollashtirish;
- guruh tarbiyalanuvchilari orasida tarbiyaviy tadbirlarni tizimli tarzda tashkil etish kabilar.

Shu bilan bir qatorda bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda pedagogik mahoratni shakllantirishda ma'ruzalar, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari davomida dialogga kirishish, fanga oid yangi ma'lumotlar ustida ishlash, mustaqil bilim olish, manbalar ustida ishlash hamda o'rgangan tajribalarini tahlil qilish muhim o'rin egallaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida guruh faoliyatiga rahbarlik qilish o'ziga xos xususiyatlarga ega. Pedagog-tarbiyachilar bolalarda atrof-muhit, tabiat, nutq va hisoblashga oid dastlabki ko'nikmalarni hosil qilish bilan bir qatorda ularni kompleks rivojlantirishga xizmat qiladigan miliy urf-odatlarimizni ham singdiradilar. Ular bolalarda juda yoshlikdan boshlab, haqgo'ylik, bag'rikenglik, birdamlik, o'zaro yordam kabi sifatlarni shakllantirishga intiladilar.

MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK JARAYON SAMARADORLIGINI BOG'CHA VA OILA HAMKORLIGI

Narimbayeva Lola Kuzibayevna

TVChDPI "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim" fakulteti Maktabgacha ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda kasbiy rivojlanishni ta'minlash, ularni pedagogik jarayonlarni samarali boshqarishga o'rgatish uchun mustaqil bilim olish ko'nikmalarini mustahkamlashga erishish lozim.

Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayonlarning samaradorligini ta'minlashga intilish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim sohasidagi islohotlarning samaradorligini ta'minlashda pedagog-tarbiyachilarning kasbiy mahorati, boshqaruvchilik salohiyati alohida ahamiyatga ega. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarga g'oyaviy-siyosiy bilimlarni taqdim etish jarayonida kasbiy kompetensiyalarning shakllanishiga erishish talab qilinmoqda. Maktabgacha ta'limni rivojlantirish bilan bog'liq talab va ehtiyojlar asosida mahoratli pedagog-tarbiyachilarni tayyorlash ularda kasbiy qiziqish, ehtiyoj va layoqatlarni shakllantirish orqali amalga oshadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida pedagogik jarayonlarni innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llagan holda tashkil etish zarurligi maktabgacha ta'lim sohasida qabul qilinayotgan huquqiy-me'yoriy asoslarda o'zining aniq ifodasini topgan. Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarni kasbiy-ma'naviy jihatdan tayyorlash uchun oliy pedagogik ta'lim jarayonida ma'ruzalar, amaliy hamda laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish, ular mazmunini yangi yondashuvlar asosida boyitish, shuningdek, pedagogik amaliyot, ma'naviyat kunlari va soatlarini takomillashgan dasturlar yordamida tashkil etish taqozo qilinmoqda.

Maktabgacha ta'lim samaradorligini ta'minlashda pedagog-tarbiyachilardan har tomonlama chuqur pedagogik-psixologik tayyorgarlik, har bir tarbiyalanuvchining o'ziga xos jihatlari haqida aniq ma'lumotga ega bo'lish talab etiladi.

Bo'lajak pedagog-tarbiyachi kasbiy mahorati bolalarni jadal rivojlantirish, maktab ta'limiga samarali tayyorlash imkonini beradi. Pedagog-tarbiyachilarning faoliyatini pedagogik, psixologik, tashkiliy-metodik jihatdan o'rganish natijalari shuni ko'rsatdiki, tarbiyalanuvchilarning o'quv faoliyati samaradorligini oshirishda pedagog-tarbiyachining shaxsiy sifatleri va uning kasbiy tayyorgarligi katta ahamiyat kasb etadi. Shunga ko'ra, pedagog-tarbiyachining kasbiy mahoratga ega bo'lishi, bilimdonligi va kreativligi tarbiyalanuvchilarda ongli faollik hamda mustaqillikni tarkib toptirishning asosiy omili hisoblanadi.

Pedagogik amaliyot davrida bo'lajak pedagog-tarbiyachining maktabgacha ta'lim tashkilotida amalga oshiradigan ishlari ularda kasbiy mahoratni shakllantirishd muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik amaliyot davrida bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda o'z kasbiga moyillik, pedagogik faoliyatga ijodiy yondashish, o'zi egallagan zamonaviy bilimlarni amaliy tajribasida qo'llash, rahbarlik ko'nikmalarini egallash, tarbiyalanuvchi shaxsini pedagogik-psixologik jihatdan o'rganish, tahlil qilish, madaniy-ommaviy tadbirlarni tashkil etish metodlarini o'zlashtirish kabi ko'nikmalar faollashadi hamda mustahkamlanadi. Bularning barchasi talabalarni tarbiyachilik faoliyatiga tayyorlaydi. Shu bilan bir qatorda bo'lajak pedagog-tarbiyachilar o'z kasbiy faoliyatlari davomida amal qiladigan bir qator qoidalarni ham o'zlashtirishlari kerak. Ular:

- tarbiyalanuvchilarda ongli intizomni tarkib toptirish;
- bolalarga nisbatan adolatli munosabatda bo'lish;
- guruhdagi faol tarbiyalanuvchilarni qo'llab-quvvatlash va ularga yordam ko'rsatish;
- tarbiyalanuvchilarning mustaqil faoliyatlarini munosib rag'batlantirish;
- tarbiyalanuvchilar bilan topshiriqlar ustida tizimli ishlash va bu jarayonda ularni faollashtirish;
- guruh tarbiyalanuvchilari orasida tarbiyaviy tadbirlarni tizimli tarzda tashkil etish kabilar.

Shu bilan bir qatorda bo'lajak pedagog-tarbiyachilarda pedagogik mahoratni shakllantirishda ma'ruzalar, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari davomida dialogga kirishish, fanga oid yangi ma'lumotlar ustida ishlash, mustaqil bilim olish, manbalar ustida ishlash hamda o'rgangan tajribalarini tahlil qilish muhim o'rin egallaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida guruh faoliyatiga rahbarlik qilish o'ziga xos xususiyatlarga ega. Pedagog-tarbiyachilar bolalarda atrof-muhit, tabiat, nutq va hisoblashga oid dastlabki ko'nikmalarni hosil qilish bilan bir qatorda ularni kompleks rivojlantirishga xizmat qiladigan miliy urf-odatlarimizni ham singdiradilar. Ular bolalarda juda yoshlikdan boshlab, haqgo'ylik, bag'rikenglik, birdamlik, o'zaro yordam kabi sifatlarini shakllantirishga intiladilar.